

**EDUSKUNNAN
PANKKIVALTUUSMIESTEN KERTOMUS
VUODELTA 1968**

*

**EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE**

HELSINKI 1969

SUOMEN PANKIN
KIRJASTO

**EDUSKUNNAN
PANKKIVALTUUSMIESTEN KERTOMUS
VUODELTA 1968**

*

**EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE**

HELSINKI 1969

Suomen Pankin toiminta

SISÄLLYS

	Sivu		Sivu
<i>Suomen Pankin toiminta</i>	3	<i>Pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita</i>	17
Taloudellinen kehitys vuoden 1968 aikana	3	Tilintarkastus	17
Vakauttamissopimus ja siihen liittyneet toimenpiteet	4	Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus ..	17
Suomen Pankin rahapolitiikka	4	Inventtaukset ja haarakonttorien tarkastukset ..	17
Rahalaitosten soveltaman indeksidonnaisuuden purkaminen	4	Pankkivaltuusmiesten valvonnan alaiset rahastot	17
Luotonantokorot	5	Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 1967 rahasto	17
Luotonottokorot	6	Luotollisen shekkitiilin provisio	17
Yksityisten obligaatioiden ja debentuurien indeksidonnaisuuden purkaminen	6	Suomen Pankin ohjesäännön muuttaminen	17
Uudet erityisluottojärjestelyt	7	Suomen Pankin johtosäännön 7 §:n muuttaminen	18
Muut toimenpiteet	7	Muutos Suomen Pankin eläkesääntöön	18
Suomen Pankin ja rahalaitosten aseman yleiskehitys	8	Suomen Pankin perhe-eläkesäännön muutos ..	19
Valuuttakurssit ja pankin ulkomaiset suhteet ..	9	Suostumus Teollistamisrahasto Oy:n yhtiöjärjestyksen muuttamiseen	19
Suhde valtioon	12	Suostumus määrälän myyntiin Rovaniemen kaupungille	19
Suhde yksityisiin asiakkaisiin	12	Lisäyksiä ja muutoksia Suomen Pankin palkkaussääntöön	19
Suhde rahalaitoksiin	13	Toimenhaltijain palkkausten korottaminen	19
Setelistö	14	Ulkomaisia asiamiespankkeja	20
Setelinanto-oikeus ja sen käyttö	14	Myönnetty perhe-eläkkeet, avustukset ja hautausvut	20
Tilinpäätös	15	Johtokunta	20
		Haarakonttorien valvojat	21
		Pankkivaltuusmiehet	22
		Tilintarkastajat	22

Helsinki 1969. Valtion painatuskeskus

Taloudellinen kehitys vuoden 1968 aikana

Taloudellinen kasvu oli vuonna 1968 edelleen hidasta ja elpyminen alkoi vasta vuoden loppukuukausina. Kokonaistuotannon määrä nousi noin 2 % vuodesta 1967. Ylijäämäiseksi kääntyneen vaihtotaseen ansiosta maksutaseen kehitys oli olennaisesti suotuisampi kuin edellisellä vuonna. Maaliskuussa solmittu vakauttamissopimus ja siihen liittyvät huhtikuussa voimaan tulleet ns. vakauttamislaki turvasivat hintatason vakavuuden loppuvuoden aikana.

Hitaana jatkunut kokonaistuotannon kasvu oli riittämätön parantamaan työllisyystilannetta siitä, miksi se koko vuoden 1967 heikennettiin oli muodostunut. Työttömien osuus työvoimasta oli keskimäärin 4,1 % oltuaan 2,8 % vuonna 1967. Työttömyys oli suurinta teollisuudessa, talonrakennustoiminnassa ja metsätaloudessa. Vuoden lopulla voitiin kuitenkin havaita merkkejä tilanteen paranemisesta erityisesti kahden viimeksi mainitun elinkeinon piirissä.

Yksityisten investointien supistuminen jatkui kertomusvuoden alkupuolella ja niiden elpyminen alkoi hitaana vuoden loppua kohden. Koko vuoden osalta yksityiset investoinnit jäivät määrältään runsaat 6 % edellisvuotisista pienemmiksi. Voimakkaimmin supistuivat asuinrakennusinvestoinnit, joiden volyyymi aleni miltei 10 %. Keventynyt rahoitustilanne ja asuntotuotannon rahoituksen erityisjärjestelyt johtivat rakennustoiminnan vilkastumiseen vasta vuoden viimeisinä kuukausina. Julkisen hallinnon investoinnit kasvoivat volyymiltaan noin 1 %:n.

Yksityisen kulutuksen volyyymi pysyi kertomusvuonna edellisvuotisella tasolla. Kotitalouksien käytettävissä oleva reaalitylo pysyi ennallaan eikä myöskään kulutusalttius muuttanut. Myös vähittäiskaupan myynnin volyyymi oli vuonna 1968 keskimäärin samalla tasolla kuin vuonna 1967.

Tavaraviennin volyyymi kasvoi voimakkaasti jo vuoden ensimmäisellä neljänneksellä ja koko vuoden vienti nousi määrältään yli 10 % edellisvuotista suuremmaksi. Eniten kasvoi metalliteollisuustuotteiden ja eräiden ns. uusvienti-

tuotteiden vienti. Puuteollisuustuotteiden viennin lisäys ylti noin 13 %:iin ja paperiteollisuustuotteiden noin 6 %:iin.

Tavarantuonnin kokonaisvolyyymi supistui vuonna 1968. Poltto- ja voiteluaineiden tuonnin volyyymi kasvoi noin 5 % ja raaka-ainoiden sekä tuotantotarvikkeiden tuonti noin 1 %:n. Kaikkien muiden tavararyhmien tuonti supistui, voimakkaimmin henkilöautojen tuonti, jonka volyyymi pieneni noin neljänneksellä.

Vientitavaroiden kansainväliset hinnat aleniivat jonkin verran vuonna 1968, mutta devalvaation nostettua markkamääräisiä vientihintoja vuoden 1967 lopulla ne olivat vuonna 1968 keskimäärin noin 18 % korkeammat kuin vuonna 1967. Tuontitavaroiden kansainväliset hinnat pysyivät vuonna 1968 suurin piirtein edellisen vuoden tasolla, mutta markkamääräiset hinnat olivat samaten devalvaation johdosta kertomusvuonna keskimäärin 20 % edellisen vuoden keskimäärää korkeammat. Ulkomaankaupan vaihtosuhte heikkeni näin ollen vuodesta 1967 noin 2 %.

Tavaraviennin arvo oli kertomusvuonna 6 870 milj. mk ja tavarantuonnin 6 689 milj. mk. Kauppatase oli näin ollen 181 milj. mk ylijäämäinen oltuaan edellisellä vuonna 563 milj. mk alijäämäinen. Kun vaihtotaseen muut erät lisäksi tuottivat 139 milj. markan ylijäämän, oli koko vaihtotaseen ylijäämä 320 milj. mk.

Vaihtotaseen ylijäämä yhdessä sekä pitkä- että lyhytaikaisen pääoman tuonnin kanssa johti ulkomaisen maksuvalmiuden voimakkaaseen paranemiseen. Valuuttavarannon vahvistuttua voitiin vuoden jälkipuoliskolla maksaa takaisin edellisellä vuonna Kansainväliseltä Valuuttarahastolta saadun valmiusluoton molemmat luottoerät, yhteensä 262,5 milj. mk. Tästä huolimatta Suomen Pankin kulta- ja valuuttavaranto kaksinkertaistui vuoden aikana nousten 626 milj. markasta 1 290 milj. markaan. Pankin koko ulkomaisen nettosaatavan lisäys oli vuoden aikana 1 011 milj. mk. Suomen Pankin ja rahalaitosten yhteenlaskettu valuuttavaranto kasvoi vuoden aikana 597 milj. mk.

Palkkoja korotettiin vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden tammi-marraskuussa tapahtuneen nousun perusteella 2.8 %, minkä lisäksi tuli työehtosopimusten mukainen 3 %:n korotus. Kesäkuun alusta palkkoja korotettiin 3.5 %. Keskimäärin oli nimellinen ansiotaso vuonna 1968 noin 10 % edellisvuotista korkeampi, mutta reaalin ansioiden nousu jäi noin 2 %:iin.

Hintataso nousi vuoden alkukuukausina devalvaation jälkivaikutusten ja suoritettujen palkankorotusten sekä maataloushintojen tarkistuksen seurauksena nopeasti. Elinkustannusindeksi oli huhtikuussa 4 % korkeammalla kuin joulukuussa 1967. Maaliskuussa solmittu vakauttamissopimus ja hintasäännöstely johtivat kuitenkin hintatason vakaantumiseen niin, että elinkustannusindeksin nousu huhtikuusta joulukuuhun jäi vajaaseen 2 %:iin. Keskimäärin elinkustannusindeksi vuonna 1968 oli kuitenkin 8.5 % korkeammalla kuin vuonna 1967. Tukkuhintaindeksin vastaava vuosikeskimäärän nousu oli 10.9 %.

Vakauttamissopimus ja siihen liittyneet toimenpiteet

Eri aloilla voimassa olleet tulojen ja hintojen sidonnaisuudet olivat edellisen vuoden lokakuussa suoritettua devalvaation jälkeen johtamassa voimakkaaseen inflaatiokierteeseen. Koska tämä olisi aiheuttanut devalvaatiolla saavutettujen etujen nopean menettämisen ja vienyt edellytykset aktiivisen kasvupolitiikan harjoittamiselta, aloitettiin hallituksen toimesta tärkeimpien etujärjestöjen kesken neuvottelut tulo- ja hintakehityksen vakauttamiseksi. Nämä neuvottelut johtivat maaliskuun 27 päivänä ns. vakauttamissopimukseen, jonka allekirjoitti 12 etujärjestöä. Sopimuksen mukaan palkkasopimukseen liittyvät indeksi- ja palkankorotukset poistettiin ja yleiseksi palkankorotukseksi vuoden 1969 alusta sovittiin 16 penniä tunnilta. Edelleen sovittiin siitä, että maataloustuotteiden tavoitehintoja korotetaan 2 % kesäkuun alusta 1968 ja jälkeen 2 % vuoden 1969 alusta. Etujärjestöt asettivat kuitenkin sopimuksen sitovuuden ehdoksi, että hallitus saa eduskunnalta valtuudet hintojen, vuokrien ja erilaisten maksujen sekä palkkojen säännöstelyyn ja sidonnaisuusjärjestelmien katkaisemiseen. Lisäksi edellytettiin mm., että hallitus lopettaa indeksiehtoisten obligaatioiden myynnin. Jo sopimuksen viimeistelyvaiheessa rahalaitokset olivat päättä-

neet lopettaa talletusten vastaanottamisen indeksiehtoisille talletustileille.

Vakauttamissopimuksessa edellytetty laki taloudellisen kehityksen turvaamisesta, jota seuraavassa kutsutaan vakauttamislaki, hyväksyttiin 9 päivänä huhtikuuta ja se astui voimaan seuraavana päivänä. Lailla poistettiin kaikista sitoumuksista ja sopimuksista indeksiehdot siltä osin kuin ne kohdistuvat lain voimaantulon jälkeiseen aikaan. Yleisestä indeksiehtojen poistamisesta säädettiin laissa kuitenkin eräitä poikkeuksia, joiden sisältöä sittemmin on valtioneuvoston päätöksin täsmennetty. Tärkeimpinä poikkeuksina olivat ennen lain voimaantuloa liikkeeseen lasketut valtion obligaatiot ja velkasitoumukset sekä vakuutus- ja eläkelaitosten ja eläkkeisiin sisältyvät indeksiehdot. Indeksiehtoisissa talletuksissa ja muiden kuin valtion ennen lain voimaantuloa liikkeeseen laskemissa obligaatioissa ja debenttureissa indeksiehto säilytettiin marraskuun 1968 loppuun.

Suomen Pankin rahapolitiikka

Suomen Pankin raha- ja luottopoliittiset toimenpiteet keskittyivät kertomusvuonna vakauttamissopimuksen aikaansaamiseen ja sen jälkeen sopimuksen ja vakauttamislain edellyttämien toimenpiteiden hoitamiseen ja valvontaan. Samanaikaisesti pankki suoritti useita luottopoliittisia erityisjärjestelyjä, jotka tähtäsivät investointien elvyttämiseen taloudellisen kasvun ja työllisyyden kannalta tärkeillä tuotannonaloilla.

Rahalaitosten soveltaman indeksisidonnaisuuden purkaminen

Vakauttamisneuvottelujen eräänä keskeisenä tavoitteena oli voimassa olevien indeksisidonnaisuuksien purkaminen, mikä edellytettiin kohdistettavan myös erimuotoisiin luottoihin sekä talletuksiin. Indeksiehtoisia talletuksia vastaanottaneiden rahalaitosten kohdalla todettiin tällöin tilanne sellaiseksi, että vaikka talletusten indeksisidonnaisuus jäädyttäisiinkin, rahalaitokset joutuisivat hintatason jo tapahtuneen nousun vuoksi perimään luottoasiakkailta yhä varsin korkeata indeksilisiä voidakseen suorittaa erääntyville indeksitalletuksille vielä maksettavat indeksihyvitykset. Todellisissa luottokustannuksissa ei siten saavutettaisiakaan tavoitellun suuruista alenemista. Tähän

katsoen ja saadakseen alulle käytännölliset toimenpiteet indeksisidonnaisuuden purkamiseksi sekä koko vakauttamissopimuksen loppuunviemiseksi johtokunta neuvottelujen ollessa vielä kesken päätti pankkivaltuusmiesten suostumuksella maaliskuun 20 päivänä, että jos rahalaitokset alentavat ns. välillisen indeksilisen 1 prosenttiyksiköksi, Suomen Pankki rahoittaa korotta ja täysimääräisesti sen velan, joka rahalaitoksille syntyy indeksiehtoisille talletuksille vielä maksettavien indeksihyvitysten vuoksi. Samana päivänä rahalaitokset päättivät lopettaa talletusten vastaanottamisen indeksiehtoisille tileille. Kun varsinainen vakauttamissopimus maaliskuun 27 päivänä tehtiin, siinä saatiin todeta, että indeksiehtoisien talletusten vastaanotto rahalaitoksissa oli jo lopetettu, ja edellytettiin, ettei niitä oteta uudelleen käyttöön. Samoin hyväksyttiin se menettely, että rahalaitokset perivät 1 %:n vuotuista lisäkorkoa, kunnes Suomen Pankin valvomille indeksitasaus tileille on kertynyt indeksitalletuksille maksettavia hyvityksiä vastaava määrä. Tämän nojalla Rahalaitosten neuvottelukunta päätti maaliskuun 28 päivänä, että maan kaikki rahalaitokset lopettavat huhtikuun 1 päivästä alkaen siihenastisessa muodossa sovelletun luottojen indeksisidonnaisuuden ja ryhtyvät samasta päivästä lukien perimään luottoista varsinaisen koron lisäksi 1 %:n lisäkorkoa, joka käytetään indeksitalletuksille vielä maksettaviin indeksihyvityksiin. Edellytyksenä tämän järjestelyn jatkuvuudelle oli, että vakauttamisohjelma saadaan lopullisesti aikaan. Vastaavasti ja samoin edellytyksin Suomen Pankki kiertokirjeellään maaliskuun 30 päivänä muutti rahalaitoksille indeksisidonnaisuudesta antamansa määräykset ja antoi yksityiskohtaisemat ohjeet edellä mainitusta indeksitasausjärjestelystä. Samalla pankki muutti rediskonttaus- ehtoja siten, että tästä indeksitasausjärjestelystä aiheutuva rahalaitoksen velka Suomen Pankille rinnastetaan rahalaitoksen rediskonttaukseen rediskonttauskiintiön käyttöä ja mahdollista lisäkorkoa laskettaessa.

Kun vakauttamislaki oli huhtikuun 9 päivänä vahvistettu, nämä rahalaitosten ja Suomen Pankin päätökset saivat pysyvän luonteen. Valtioneuvoston päätöksellä kesäkuun 27 päivänä määrättiin, että talletusten indeksisidonnaisuuden viimeisenä tarkistuslukuna pidetään marraskuun 1968 pistelukua. Kun tätä pistelukua talletusehtojen mukaan sovellettiin tammikuussa 1969 erääntyviin indeksiehtoisin talletuk-

siin, rahalaitokset puolestaan päättivät, että helmikuun 1 päivänä 1969 tai myöhemmin erääntyvät indeksiehtoiset talletukset ovat tuosta päivästä lukien heti nostettavissa.

Indeksiehtoisia talletuksia oli rahalaitoksissa kertomusvuoden viimeisenä päivänä enää 1 410 milj. mk. Rahalaitoksille indeksitasausjärjestelyn puitteissa syntynyt velka Suomen Pankille oli samana ajankohtana 107 milj. mk. Arvioiden mukaan rahalaitokset joutuisivat useimmissa tapauksissa veloittamaan 1 %:n lisäkorkoa indeksitasausjärjestelyn puitteissa vuoden 1970 loppuun.

Voidaan todeta, että indeksiehtoisien talletusten purkaminen Suomen Pankin indeksitasausjärjestelyn tuella merkitsi rahalaitosten luottoasiakkaille erittäin tuntuva luottokustannusten vähenemistä. Vakauttamissopimuksen tekohetkellä oli indeksitalletuksille maksettavia indeksihyvityksiä varten peritty ns. välillinen indeksilisiä 4 % osuuskassojen ja 3 ½ % säästöpankkien muodostamissa "tasauspooleissa". Liikepankit puolestaan perivät 2 %:n indeksilisiä. Suomen Pankin aikaisempien ohjeiden mukaan liikepankit olivat sitä paitsi soveltaneet ns. suoraa 50-prosenttista indeksiehtoa luottokantaan, jonka suuruus tuolloin oli yhteensä noin 1 mrd. mk, ja tuolta luottokannalta veloitettu indeksikorotus oli hintatason voimakkaan nousun johdosta keväällä 5—6 % vuodessa. Kun kaikissa näissä rahalaitoksissa indeksisidonnaisuus huhtikuun alusta lukien kokonaan poistettiin ja siirryttiin perimään väliaikaista 1 %:n suuruista lisäkorkoa luoton nimellispääomalle, luottokustannusten aleneminen oli siten rahalaitoksesta ja luottotyypistä riippuen 1—5 prosenttiyksikköä. — Tässä yhteydessä on syytä todeta, että valtion, kuntien, Kansaneläkelaitoksen, yksityisten vakuutuslaitosten jne. myöntämässä luotoissa samoin kuin yksityisten välisissä luottosopimuksissa noudatettua ns. suoraa indeksisidonnaisuutta ei poistettu, vaan se vakauttamislain nojalla vain jäädytettiin maaliskuun 1968 indeksilukuun. Tämä merkitsi sitä, että näiden luottojen kustannukset eivät tosiasiallisesti alentuneet, vaan kustannusten kasvu vain estettiin.

Luotonantokorot

Vakauttamislaisa säädettiin, että velaksianossa ei saa sopia perittäväksi eikä lain voimassaoloajalta peräi suurempaa korkoa tai muuta hyvitystä kuin mitä julkisen valvonnan alaiset raha- ja vakuutuslaitokset soveltavat.

Suomen Pankin asiana on julkaista nämä korkomäärät Virallisessa lehdessä. Sopimusteksteissä tai laissa ei puututtu Suomen Pankin ja luottolaitosten välisiin korkopoliittisiin suhteisiin, mutta itse vakauttamisneuvottelujen yhteydessä korostettiin työmarkkinajärjestöjen taholta sitä, ettei indeksiehdon poistaminen tai jäädyttäminen saisi johtaa varsinaisen luotonantokoron nostamiseen yleensä eikä erityisesti asuntoluotoissa.

Suomen Pankki julkaisi korkomääriä koskevat tiedotukset Virallisessa lehdessä huhtikuun 11 ja 16 päivänä sekä kesäkuun 24 päivänä todeten mm., että julkisen valvonnan alaisten raha- ja vakuutuslaitosten luotonantokorkojen keskimäärät olivat $7\frac{1}{2}$ — $8\frac{1}{2}$ % vuodessa ja että ylin sovellettu korko, joka siten tuli sitovaksi enimmäiskoroksi kaikissa näiden laitosten ulkopuolella solmituissa sopimuksissa, oli 10 % vuodessa. Vakuutuslaitosten kanssa neuvoteltiin jo toukokuussa erikseen siitä, millaisia korkoja ne vakauttamissopimuksen voimassaoloaikana soveltaisivat. Liikepankkien kohdalla luotonantokorot olivat entuudestaan Suomen Pankin yksityiskohtaisessa valvonnassa ja jo vuodesta 1965 voimassa ollut ohje, jonka mukaan rediskonttaavan rahalaitoksen punnittu keskimääräinen antolainauskorko saa olla enintään $7\frac{1}{2}$ % vuodessa, pidettiin sellaisenaan voimassa. Säästöpankkien ja osuuskassojen saatettiin kesän ja syksyn aikana todeta rahalaitoskohtaisesti suorittaneen keskikoron nousuun johtaneita luotonantokorkojen tarkistuksia, jotka johtuivat siitä, että indeksiehtoisten talletusten siirtyminen korkeampikorkoisille talletustileille aiheutti juuri näille rahalaitosryhmille suhteellisesti eniten kannattavuusvaikeuksia. Keskikoron nousu todettiin kummasakin rahalaitosryhmässä kuitenkin keskimäärin vain 0.2 prosenttiyksiköksi ja se oli tapahtunut pankin jo mainitussa korkotiedotuksessa ilmoitettujen rajojen puitteissa. Kun kummankin rahalaitosryhmän piirissä ilmeisesti oli epäselvyyttä vakauttamisneuvottelujen yhteydessä käydyistä neuvotteluista ja sovitusta periaatteista, Suomen Pankki lähetti joulukuun 14 päivänä ryhmien keskusliitoille täsmällisemmät ohjeet. Niiden mukaan ei keskikoron korotus saanut vastaisuudessa tulla kysymykseen ilman sekä ao. keskusliiton että Suomen Pankin hyväksymistä ja asuntoluottojen osalta rahalaitokset velvoitettiin alentamaan korkonsa maaliskuun 1968 lopun tasolle, milloin korotuksia oli tämän jälkeen tapahtunut.

Luotonantokorot

Kuten Suomen Pankin taholta oli jo vakauttamisneuvotteluissa tähdennetty, indeksiehtoisten talletusten siirtyminen korkeampikorkoisille tileille tuli merkitsemään rahalaitosten kannattavuuden olennaista heikkenemistä ja suhteellisesti eniten säästöpankki- ja osuuskassajärjestöissä. Rahalaitokset ryhtyivätkin jo keväällä keskenään neuvottelemaan ottolainauskorkojen tarkistuksesta. Suomen Pankki puolestaan edellytti, että korkojen tarkistusehdotus tulee alistaa sen hyväksyttäväksi. Neuvotteluja ei saatu päätökseen vielä kertomusvuoden aikana.

Yksityisten obligaatioiden ja debentuurien indeksisidonnaisuuden purkaminen

Vakauttamislain nojalla annetulla valtioneuvoston päätöksellä (209/68) säilytettiin väliaikaisesti yksityisten obligaatioiden ja debentuurien indeksisidonnaisuus samoin kuin luotonannon indeksisidonnaisuus niissä kiinnitysluottolaitoksissa, jotka olivat hankkineet luotovaransa indeksiehtoisia obligaatioita tai debenttuureja liikkeeseen laskemalla. Tarkoituksena oli tietyn ylimenokauden aikana muuntaa tai vaihtaa ko. obligaatiot tai debenttuurit ilman indeksiehtoa oleviin arvopapereihin. Suomen Pankki totesi kuitenkin asiaa tutkittuaan, että yksityisissä liikkeellä olevissa indeksiehtoisissa obligaatioissa ja debenttuureissa, joiden määräksi ilmeni 521.5 milj. mk, oli jo indeksikorotusta sisällä niinkin paljon kuin 10.5 % eli 54.9 milj. mk. Tähän katsoen tämän indeksiehtoisen arvopaperikannan muuttaminen indeksiehtoa vailla oleviksi arvopapereiksi esim. vaihtamisen tietä olisi kohdannut huomattavia hankaluuksia. Suomen Pankki ehdottikin toisenlaista ratkaisua, jonka valtioneuvosto hyväksyi marraskuun 14 päivänä. Sen mukaan ko. arvopaperien samoin kuin kiinnitysluottolaitosten luotonannon indeksisidonnaisuus jäädytettiin marraskuun 1968 indeksilukuun eli samalle tasolle, mihin talletustenkin indeksisidonnaisuus oli jäädytetty. Obligaatioiden ja debenttuurien käypäisyyden ylläpitämiseksi liikkeeseenlaskijat voivat maksaa niille ylimääräistä korkoa. Suomen Pankin ja kiinnitysluottolaitosten kesken käydyissä neuvotteluissa sovittiin samalla siitä, että viimeksi mainitut maksavat tällaista ylimääräistä korkoa $1\frac{1}{4}$ % velan nimellispääomalle ja että ne veloittavat samaa ylimääräistä korkoa antamistaan lainoista.

Uudet erityisluottojärjestelyt

Maaliskuun 20 päivänä samassa yhteydessä, jolloin pankki teki jo viitatus päätöksensä indeksitasausjärjestelystä, pankki niin ikään vakauttamistoimenpiteiden ja sillä tavoiteltujen kasvu- ja työllisyyspoliittisten tavoitteiden edistämiseksi päätti erityistoimenpitein helpottaa asuntorakennustoiminnan sekä teollisuusinvestointien rahoitusta. Edistääkseen asuntorakennustuotannon käyntiin saattamista tulevana syyskautena pankki ilmoitti osallistuvansa rahalaitosten välityksellä rakennusluottoihin 60 milj. markalla. Määrä tuli ensisijaisesti käyttää valtion asuntotuotantolainoilla rahoitettaviin asuinrakennuksiin, etenkin vuokra-asuntojen rakentamiseen. Niin ikään pankki ilmoitti varavansa noin 100 milj. mk maksutasetta tukevien ja tuotannollisesti kannattavien teollisuusinvestointien rahoittamiseen.

Asuntotuotantoon varatun luottomäärän pankki myöhemmin korotti 70.5 milj. markaksi. Edelleen pankki päätti kesäkuun 20 päivänä, että tätä pankin luottotukea voidaan käyttää luottojärjestelyn piiriin hyväksytyjen, valtion asuntotuotantolainoilla luototettavien rakennuskohteiden rakennusaikaiseen rahoitukseen myös siltä osin, kuin on kysymys valtiolle kuuluvasta rahoitusosuudesta. Tämä lisäjärjestely on kuitenkin väliaikainen ja kestää siihen asti, kunnes valtion vuoden 1969 asuntolainamääräraha on kyseisten rakennuskohteiden kohdalla käytettävissä maksatuksiin. Pankin luottojärjestely olikin omansa edistämään kyseisten rakennuskohteiden luottorahoituksen kuntoon saattamista. Kun varsinaisten rakennustöiden käyntiin saattaminen kuitenkin eräistä muista syistä melkoisesti viivästyi ja toisaalta rahalaitosten rahoitusilanne muutoin olennaisesti helpottui, ei pankin myöntämiä luottoja ollut vuoden loppuun mennessä tarvinnut nostaa enempää kuin 4.9 milj. mk. Tässä yhteydessä on myös mainittava, että pankki niin ikään kesäkuun 20 päivänä päätti, että se yhteensä 45.7 milj. markan määrä kassavarantotalletuksia, joka kassavarantosopimuksen mukaan muutoin olisi palautettu rahalaitoksille vasta helmikuun 20 päivänä 1969, oli rahalaitosten nostettavissa jo syys-joulukuun aikana. Pankki edellytti tällöin, että rahalaitokset käyttävät näin vapautuvat varat ensisijaisesti asuntorakennustuotannon rahoittamiseksi koskevan em. luottojärjestelyn puitteissa.

myönnettäviin rakennusaikaisiin luottoihin sekä viljakaupan rahoitukseen.

Teollisuusinvestointien elvyttämiseksi Suomen Pankki suoritti yhteistoiminnassa raha- ja luottolaitosten sekä teollisuuden järjestöjen kanssa syyskautena sellaisten hankkeiden rahoituksen, jotka olisivat nopeasti käynnistettävissä ja ehtisivät parantaa odotettua heikommaksi muodostuvaa talvikauden työllisyystilannetta. Milloin suunnitellun ja kannattavaksi katsotun investoinnin rahoitus osoittautui yksittäiselle rahoittajapankille liian raskaaksi, ohjattiin ko. yritysten luottopyynnöt pankin toimesta kokonaan tai osittain toisiin luottolaitoksiin, niihin mukaan luettuina Postisäästöpankki ja Teollistamisrahasto Oy. Samassa yhteydessä tuli pankin teollisuusinvestointeihin myöntämä 100 milj. markan määrä kokonaan varatuksi. Tästä määrästä oli vuoden lopussa kuitenkin nostettuna vasta 18 milj. mk, koska maksuaikataulut oli laadittu sen mukaan, missä vauhdissa rakennustyöt näissä useammankin vuoden ajan kestävässä investoinneissa edistyvät.

Pankki kävi syksyn mittaan myös neuvotteluja valtiiovallan ja eri rahalaitosryhmien edustajien kanssa kuntien vaikeaksi käyneestä luottorahoitustilanteesta. Kun pankki ei katsonut voivansa antaa kunnille valuuttalupaa ulkomaisen lainojen ottamiseen, pankki pyrki sellaiseen kotimaiseen luottojärjestelyyn, joka helpottaisi elinkeinotoiminnan kehittämistä ja työllisyyden edistämistä palvelevien kunnallisten investointien käynnistämistä ja siten myös täydentäisi edellä mainittua teollisuuden luottojärjestelyä. Neuvottelut saatiin päätökseen vasta vuoden 1969 tammikuussa.

Muut toimenpiteet

Pankki jatkoi kertomusvuonna vuoden 1967 huhtikuussa luotua kotimaisten toimitusluottojen rahoitusjärjestelyä. Kun luottojärjestelyn piiriin hyväksytyjen hankkeiden määrä kasvoi erittäin voimakkaasti ja rahalaitosten omat rahoitusmahdollisuudet toisaalta koko ajan parhain rahamarkkinoiden yleisen kevenemisen ansiosta, pankki päätti marraskuun 20 päivänä alentaa oman rahoitusosuutensa 50 %:sta 30 %:iin kunkin toimituksen edellyttämästä luottorahoituksen määrästä. Liikepankkien rahoitusosuus kasvoi siten vastaavasti 50 %:sta 70 %:iin luotontarpeesta. Vuoden lopussa oli

niiden tavaratoimitusten kokonaisarvo, joihin luottovaruksia oli tämän järjestelyn puitteissa myönnetty, yhteensä 305.7 milj. mk oltuaan vuotta aikaisemmin 78.5 milj. mk. Suomen Pankin antamat luottovaruukset näihin hankkeisiin olivat 118.5 milj. mk. Luottovaruksia oli myönnetty 39 eri toimittajalle ja ne jakautuivat 59 tilaajan kesken. Suomen Pankin luottovaruksista ei vuoden lopussa ollut silti nostettu enempää kuin 17.8 milj. mk, koska pääosa maksutaulukkojen mukaisesta rahoitustarpeesta kohdistuu vuoteen 1969. — Mainittakoon tässä yhteydessä, että aikaisempi, vuonna 1963 aloitettu metalliteollisuuden keskipitkiä toimitusluottoja koskeva luottojärjestely on jo kokonaan takaisinmaksuvaiheessa ja ko. luottojen määrä väheni kertomusvuoden aikana 56.7 milj. markasta 38.8 milj. markkaan.

Ns. uusvientiluottojen myöntäminen jatkui kertomusvuonna entisiin ehdoin, joskin pankki rahamarkkinoiden keventyessä ryhtyi asteittain vaatimaan uusvientiluottoa saaneiden yritysten varsinaisilta rahoittajapankeilta suurempaa rahoitusosuutta. Vuoden lopussa oli uusvientiluottojen nostettu määrä 74.4 milj. mk, mikä jakautui 161 yrityksen kesken. Metsätalouden rahoitusohjelman (MERA) edellyttämää rahoitusta jatkettiin entiseen tapaan siten, että pankki merkitsi kokonaan valtion 20 milj. markan määräisen uuden metsänparannuslainan myydäkseen sen pääosaltaan edelleen rahalaitoksille. Viljakaupan rahoitukseen edellisenä vuonna myönnetty luotot maksettiin pankille takaisin kesään mennessä. Uuden satokauden rahoitustarpeen hoitamisesta rahalaitosten ja keskuksliikkeiden kanssa käydyissä neuvotteluissa pankki ilmoitti luopuvansa kokonaan tästä rahoitustehtävästä, joka alunperinkin oli tarkoitettu vain väliaikaiseksi. Pankki katsoi, että viljakaupan rahoitus kuuluu rahalaitosten normaaleihin kausirahoitustehtäviin ja että niiden hoitaminen ei rahamarkkinoiden huomattavan helpottamisen vuoksi enää välttämättä tarvitse Suomen Pankin erityistukea. Kuten jo mainittiin, myös kassavarantotalletusten ennenaikainen palautus oli rahalaitosten käytettävissä viljakaupan rahoitukseen. Toiselta puolen on todettava, että viljan ja meijerituotteiden runsaus aiheutti erittäin suurta luoton-tarvetta niissä laitoksissa, jotka valtion toimesta hoitavat keskusvarastoinnin, mikä johti siihen, että Suomen Pankki joutui eri toimenpitein hankkimaan niille huomattavat määrät

lyhytaikaista väliaikaiseksi tarkoitettua rahoitusta.

Kassavarantosopimuksen mukaisesti rahalaistosten talletusvelvollisuus päättyi kesäkuun 15 päivänä, jolloin pankissa pidetyille kassavarantotileille oli kertynyt 182.7 milj. mk. Kassavarantotalletusten jo mainitun ennenaikaisen palauttamisen johdosta niiden määrä aleni vuoden loppuun mennessä 137.0 milj. markkaan.

Suomen Pankin ja rahalaitosten aseman yleiskehitys

Suomen Pankin aseman kehitykselle kertomusvuonna oli leimaa-antavana piirteenä valuuttatilanteen olennainen vahvistuminen. Otettaessa kulta- ja valuuttavarannon kasvuun lisäksi huomioon myös valuuttavelkojen väheneminen oli koko ulkomaisen nettosaatavan kasvu vuoden aikana 1 011 milj. mk, mikä koko määrällään lisäsi keskuspankkirahan tarjontaa. Kaikki muut olennaiset muutokset pankin taseessa vaikuttivatkin vastakkaiseen suuntaan. Tärkein keskuspankkirahan tarjontaa supistaneista tekijöistä oli devalvaation yhteydessä säädetyn vientimaksun periminen. Huomioon ottaen näiden maksujen samanaikaisen käytön budjettitarkoituksiin nk. kasvupaketin puitteissa valtion vientimaksutilin määrä kasvoi vuoden aikana 346 milj. mk. Samaan suuntaan vaikutti edelleen valtion Suomen Pankille vuoden 1966 lopulla saamastaan lainasta maksama 100 milj. markan lyhennys. Myös pankin yksityiselle elinkeinoelämälle eri muodoissa tapahtuva luotonanto väheni, mikä oikeastaan kuitenkin johtui vain siitä, että edellisessä vuodenvaihteessa oli myönnetty erittäin runsaasti tilapäisluottoja rahamarkkinoiden silloisen kausiluonteisen kiristymisen lieventämiseksi. Kun otetaan lukuun myös setelistön lisääntyminen 108 milj. markalla, voidaan todeta, että ulkomaansaatavien kasvun aiheuttamasta keskuspankkirahan tarjonnan kasvusta heijastui yksityisten rahalaitosten aseman kevenemisenä 258 milj. mk. Tällöin on otettu lukuun näiden rahalaitosten shekkitilien ja kassavarantotalletusten ja toisaalta rediskonttausten nettomuutos. Todellisuudessa keveneminen oli vielä suurempikin, koska vuoden 1968 lopulla ei tarvinnut antaa rahalaitoksille sellaisia tilapäisluottoja, joita vuoden 1967 lopussa myönnettiin obligaatiokauppojen tai tilapäisvekselien muodossa rahalaitosten aseman silloisen jo viitatun kausiluonteisen kiristymisen vuoksi.

Rahalaitosten aseman kehitystä tarkasteltaessa voidaan todeta, että niiden antolainauksen kasvu jäi huomattavasti pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. Kaikissa rahalaitoksissa, kiinnitysluottopankit mukaan luettuina, kasvoi antolainaus 776 milj. mk eli 5.9 %. Vuonna 1967 vastaavat luvut olivat 1 016 milj. mk ja 8.4 %. Luotonannon hidaskasvu perustui toisaalta jatkuvasti laimeaan luottojen kysyntään, toisaalta pankkien pyrkimykseen supistaa edelleen varsin suurta keskuspankkivelkaansa. Vertailussa on lisäksi otettava huomioon, että vuoden 1967 kasvulukuihin sisältyi 154 milj. mk devalvaatiosta aiheutuneita valuuttamääräisten lainojen arvonorotuksia. Rahalaitosten ottolainaus yleisöltä sen sijaan kasvoi olennaisesti edellisvuotista voimakkaammin, sillä rahalaitosten koko ottolainaus yleisöltä lisääntyi kertomusvuonna 1 545 milj. mk eli 12.2 % vastaavan kasvun oltua vuonna 1967 vain 1 108 milj. mk eli 9.5 %. Näissä luvuissa ovat mukana myös yleisön talletukset kiinnitysluottopankeissa ja osuuskauppojen säästökassoissa samoin kuin yleisön postisiirtotilit. Ottolainauksen kasvusta tuli kertomusvuonna varsinaisten talletusten osalle 1 205 milj. mk ja käteistalletusten osalle 340 milj. mk. Käteistalletusten kasvu oli kertomusvuonna tuntuvasti varsinaisten talletusten kasvua nopeampaa ja niiden osuus koko ottolainauksesta nousi 9.2 %:sta 10.6 %:iin. Yleisön varsinaisten talletusten rakenteessa tapahtui kertomusvuonna voimakkaita muutoksia. Pankkien lopetettua indeksiehtoisten talletusten vastaanottamisen maaliskuun lopulla alkoi indeksitalletusten määrä supistua talletusten erääntyessä. Tämän vuoksi indeksitalletukset vähenivät vuoden aikana 2 587 milj. markalla ja niiden osuus varsinaisista talletuksista aleni 34.6 %:sta 11.1 %:iin. Suurin osa indeksitileiltä vapautuneista varoista sijoitettiin korkeakorkoisille talletustileille, jotka kasvoivat 2 475 milj. markalla ja joiden osuus varsinaisista talletuksista tämän vuoksi nousi 5.3 %:sta 24.2 %:iin.

Kehitystä eri rahalaitosryhmissä tarkasteltaessa voidaan todeta, että liikepankeissa, Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankkia lukuun ottamatta, ottolainaus yleisöltä kasvoi 323 milj. mk enemmän kuin antolainaus. Toisaalta sijoitukset taseissa ”muihin varoihin” kirjattuihin kohteisiin lisääntyivät 92 milj. mk ja sijoitukset osakkeisiin ja pankkikiinteistöihin 42 milj. mk ja obligaationsalkku kasvoi 97 milj. mk.

Liikepankkien ulkomaiset velat lisääntyivät 53 milj. mk.

Suoritusta kassavarantotalletusten palautuksesta johtuen liikepankkien kassavarantotalletukset supistuivat 13 milj. mk ja indeksihyvitysten maksamiseen myönnetystä luotosta tuli liikepankkien osalle 50 milj. mk. Rahoitusyli-jäämällään liikepankit supistivat rediskonttausvelkaansa 155 milj. markalla. Säästöpankeissa ottolainauksen kasvu ylitti antolainauksen lisäyksen 165 milj. markalla. Tämän lisäksi säästöpankkijärjestön kassavarantotalletukset vähenivät 8 milj. mk. Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin rediskonttausvelka supistui 44 milj. markalla. Osuuskaassoissa oli ottolainausenemmyys 111 milj. mk. Osuuskausojen Keskus Oy:n antolainaus sen sijaan kasvoi 12 milj. mk ottolainausta enemmän. Osuuskausojen Keskus Oy:n rediskonttaukset vähenivät 54 milj. mk.

Säästöpankkijärjestön osuus Suomen Pankin korottomasta indeksitasausluotosta oli vuoden lopussa 33 milj. mk ja osuuskausojen järjestön 24 milj. mk.

Valuuttakurssit ja pankin ulkomaiset subteet

Valuuttakurssit kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla olivat vuonna 1968 vakaammat kuin edellisenä vuonna. Euroopassa muutokset pysyivät Kansainvälisen Valuuttarahaston sopimusartiklojen edellyttämässä rajoissa lukuun ottamatta marraskuussa 1968 suoritettua Islannin kruunun devalvointia. Kansainvälisessä valuuttajärjestelmässä viime vuosina yhä lisääntyneessä määrin esiintyneet häiriöt kuitenkin jatkuivat, ja vain määrätietoinen kansainvälinen yhteistoiminta pelasti järjestelmän ehkä perusteellisiltakin muutoksilta. Keväällä kullann hintaan sekä syksyllä Ranskan frangiin kohdistunut spekulatiopaine aiheutti kansainvälisten valuuttamarkkinoiden toimintaan keskeytyksiä.

Sivulla 10 olevassa asetelmassa on esitetty Suomen Pankin viralliset valuuttojen myyntikurssit vuosien 1967 ja 1968 lopussa. Niin kuin asetelmasta ilmenee, oli muuttuvien kursien kehityssuunta kertomusvuoden kuluessa yleensä laskeva seurauksena valuuttavarannon voimakkaasta kasvusta. Kaksipuolisissa maksusopimuksissa käytettiin kertomusvuoden aikana selvitysvaluuttoina edelleen ruplaa ja clearingdollaria, joiden kurssit pysyivät koko vuoden muuttumattomina.

		30. 12. 1967 mk	31. 12. 1968 mk
New York	1 \$	4.206	4.1870
Montreal	1 Can \$	3.893	3.9020
Lontoo	1 £	10.125	9.9850
Tukholma	100 Skr	81.55	80.95
Oslo	100 Nkr	58.88	58.63
Kööpenhamina	100 Dkr	56.41	55.86
Frankfurt a. M.	100 DM	105.25	104.70
Amsterdam	100 Hfl	116.95	116.07
Bryssel	100 Bfr	8.470	8.3600
Zürich	100 Sfr	97.33	97.40
Pariisi	100 FF	85.70	84.60
Rooma	100 Lit	—,674	—,6710
Wien	100 Sch	16.29	16.22
Lissabon	100 Esc	14.78	14.65
Reykjavik	100 Ikr	7.38	4.76
Madrid	100 Ptas	6.05	6.02
Moskova, clearing ..	1 Rub	4.6799	4.6799
Clearing-\$	1	4.212	4.212

Clearingtilin kautta tapahtuvaa maksuliikettä edellyttäviä kaksipuolisia maksusopimuksia oli Suomella kertomusvuoden päättyessä kahdeksan maan kanssa (Bulgaria, Kiinan Kansantasavalta, Neuvostoliitto, Puola, Romania, Saksan Demokraattinen Tasavalta, Tšekkoslovakia ja Unkari). Viimeinen Kansainvälisen Valuuttarahaston jäsenmaan (Kolumbia) kanssa voimassa ollut kaksipuolinen sopimus päättyi vuoden 1967 lopussa. Sopimustilille jääneestä Suomen velasta osa oli vielä kertomusvuoden päättyessä jäljellä.

Vuoden 1967 lopulla päätetyt valuutan säännöstelyn helpotukset astuivat voimaan kertomusvuoden alussa. Näiden mukaisesti ei lyhytaikaisen, enintään kuuden kuukauden tuontiluoton ottamiseen minkään tavararyhmän osalta enää tarvittu Suomen Pankin lupaa; henkilökohtaisen matkavaluuttakiintiön yläraja nostettiin 1 000 markkaan ja ero kiintiön suuruudessa poistettiin Skandinavian maiden ja muiden matkustuskohdeiden väliltä. Samalla korotettiin tiettyjen ennen lähtöä ostettavien matkapalvelujen enimmäisarvo 1 000 markkaan, kuitenkin siten, ettei näiden matkapalvelujen ja matkavaluutan yhteisarvo ylitä 1 500 markkaa. Hallituksen joulukuussa 1967 päätettyä valmisteluihin ryhtymisestä Suomen liittymiseksi Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestöön (OECD) tehtiin valuutansäännöstelymääräyksiin vuoden 1968 alusta eräitä muitakin muutoksia määräysten saattamiseksi sopusointuun järjestön liberalisointikoodien kanssa. Tässä

mielessä korotettiin eräitä valuutankäyttörajoitusten enimmäismääriä sekä lyhennettiin viidestä kolmeen vuoteen se vähimmäisaika, jonka kuluessa ulkomaalla asuva voi siirtää Suomesta pääomavaransa. Huhtikuussa poistettiin erityisrajoitukset, jotka koskivat ennen 1.9.1939 liikkeeseen laskettujen obligaatioiden ostoja ulkomaalla asuvan lukuun sekä niiden kuoletusten siirtoa. Vaikka valuuttavaranto kasvoi voimakkaasti kertomusvuoden aikana, ei Suomen Pankki katsonut tämän vielä luovan riittävää turvallisuusmarginaalia valuutan säännöstelyn enemmälle purkamiselle. Valuutan säännöstelystä 4 päivänä joulukuuta 1959 annetun lain voimassaoloaika pidennettiin 29 päivänä marraskuuta 1968 annetulla lailla vuoden 1970 loppuun.

Suomen Pankin valuuttavaranto kaksinkertaistui vuoden 1968 kuluessa siitä huolimatta, että heinä- ja joulukuussa maksettiin Kansainväliselle Valuuttarahastolle takaisin edellisenä vuonna nostetusta valmiusluotosta kaksi luottoerää, yhteensä 262,5 milj. mk, eli luoton valuuttavarantoa vahvistanut osa kokonaisuudessaan. Valuuttavarannon kasvua tuki osaltaan maan ulkomaisen pääomataseen kehitys. Kaikkiaan kahdeksan pitkäaikaista obligaatiolainaa, yhteisarvoltaan 367 milj. mk, voitiin vuoden kuluessa sijoittaa ulkomaisille pääomamarkkinoille. Valtio emitti Ruotsissa 50 milj. kruunun suuruisen sekä Saksan Liittotasavallassa kaksi 75 milj. DM:n suuruista lainaa. Saksan Liittotasavallan rahoitusmarkkinoille voitiin li-

säksi myydä Helsingin kaupungin, Outokumpu Oy:n sekä Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy:n obligaatiolainat. Länsi-Saksaan sijoitettujen lainojen poikkeuksellinen lukuisuus sekä huomattavan korkea yhteisarvo, 300 milj. DM, heijastavat maan viranomaisten ulkomaista lainaustoimintaa maksutasesyistä aktiivisesti suositunna asennetta. Sveitsissä laskettiin liikkeeseen obligaatiolaina, jonka emittoija oli Oy Stockmann Ab. Lisäksi sai Amer-Tupakka Oy obligaatiolainan Sveitsistä. Obligaatiot myytiin kuitenkin suoraan lopullisille ostajille, eikä niitä noteerata pörsissä. Kun uudesta lainanotosta

vähennetään vuoden aikana maksetut kuoletukset (Kansainväliselle Valuuttarahastolle suoritettua takaisinmaksua lukuun ottamatta), saadaan Suomen pitkäaikaisen ulkomaisen lainanoton nettolisäykseksi kertomusvuoden aikana 640 milj. mk. Maan pitkäaikaisen ulkomaisen velan kokonaismäärä oli vuoden lopussa 4,6 mrd. mk. Suomen antamat pitkäaikaiset vientiluotot lisääntyivät vuoden aikana nettomääräisesti 167 milj. mk.

Pankin ulkomaiset tilit kehittyivät kertomusvuonna seuraavasti:

Ulkomaiset tilit

	milj. mk		
	30. 12. 1967	31. 12. 1968	Muutos
Kulta	188.8	189.5	+ 0.7
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	—	—	—
Ulkomaiset valuutat	512.3	1 163.0	+ 650.7
Ulkomaiset vekselit	72.5	76.1	+ 3.6
Ulkomaiset obligaatiot	25.2	48.8	+ 23.6
Vastaavat	798.8	1 477.4	+ 678.6
Ulkomaiset valuuttatilit	74.7	62.1	— 12.6
Ulkomaiset markkatilit	14.1	12.4	— 1.7
Määräaikaiset ulkom. sitoumukset ..	339.5	21.4	— 318.1
Vastattavat	428.3	95.9	— 332.4
Ulkomainen nettosaatava	370.5	1 381.5	+ 1 011.0

Seuraten useimpien maailman johtavien teollisuusvaltioiden maaliskuun kansainvälisen kultakriisin yhteydessä keskenään muotoilemaa politiikkaa Suomen Pankki pidättyi kullasta kansainvälisiltä markkinoilta samoin kuin sen myynneistä niin kotimaisille kuin ulkomaisillekin ostajille. Tämän johdosta pankin kullavaranto pysyi vuoden aikana miltei muuttumattomana. Ulkomaisen maksuvalmiuden vahvistuminen näkyy siten taseen vastaavissa erissä ulkomaisen valuuttojen sekä obligaatioiden lisääntymisenä. Vastattavien puolella tapahtui suurin muutos pankin määräaikaissa ulkomaisissa sitoumuksissa, jotka supistuivat 318,1 milj. mk. Supistus on suurimmalta osaltaan seuraus Kansainväliseltä Valuuttarahastolta edellisenä vuonna saadun valmiusluoton kahden luottoerän takaisinmaksusta, joka pienensi vastaavaa Valuuttarahaston markkasaatavaa 262,5

milj. markalla. Loppuosa supistuksesta jakaantuu useiden muiden pitkäaikaisten ulkomaisen velvoitteiden kesken. Ulkomaisen valuuttatilien saldon pieneminen johtuu lähinnä kaksipuolisiin maksusopimuksiin sidottujen valuuttavelkojen laskusta.

Suomen Pankin kuukausittain julkaisema valuuttatilanneilmoitus osoittaa 31.12.1968 pankin oman nettovarannon kasvaneen kertomusvuoden aikana 664 milj. markalla 1 290 milj. markkaan, kun taas muiden valuutanpitäjien, ts. valuuttapankkien, nettovelka ulkomaille kasvoi 67 milj. markalla 363 milj. markkaan. Suomen Pankin ja valuuttapankkien kokonaisnettovaranto kasvoi näin ollen 597 milj. markalla 927 milj. markkaan; kasvu keskittyi miltei yksinomaisesti vaihdettaviin valuuttoihin.